

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שנאמרו שבת פרשת ויגש תשע"ז לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקנ"ז

בסעודה שלישית

ויש להבין, חדא, דאם להפסיק בין פורענות לפורענות, למה נבחר פרשת ויהי בנסוע להפסיק ביניהם, שנית מה שאמר שספר 'חשוב' הוא בפני עצמו, יש להבין הלא כל הספרים חשובים, ומהו חשיבותו של ספר זו העולה על שאר הספרים שלא קראם ספר חשוב. שלישית, למה נבחר האות נו"ן להיות הסימניות מלמעלה ולמטה.

ונראה על פי מה שכתוב ביד דוד (פ' ויחי) וז"ל, ועתה המעיין שים עיניך בספרי שו"ת נשאל דוד (יו"ד סוף סימן יט), מה שכתבתי מילתא דאגדתא בדברי הגמרא (שבת קטו): ספר תורה שיש בו ללקט פ"ה אותיות מצילין מפני הדליקה, כגון פרשת ויהי בנסוע, ואם לאו אין מצילין אותה. וראוי ליתן טעם לשבח למה ניתן הקצבה פ"ה אותיות דוקא, ואם חסר אחת מהן אולי הקדושה ואין מצילין.

וכתבתי לבאר, דהנה מצינו דתיבת 'ישראל' ראשי תיבות 'יש שישים ר'בוא או'תיות ל'תורה, כי ישראל כשיצאו ממצרים לקבל את התורה היו ששים רבוא, וכל אחד ואחד מישראל היה לנשמתו אחיזה באות אחת מן

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם (מה-יב). הנה פשוטו של מקרא קשה שלא ביאר מה הם רואים, ומה יש בראיה שפיו מדבר אליהם. גם מה שאמר והנה 'עיניכם' רואות נראה כמיותר, דבודאי הראיה היא בעינים, ודי באמרם 'הנכם' רואות.

ונראה בהקדם לבאר מאמרם (שבת קטו): תנו רבנן ויהי בנסוע הארון ויאמר משה (במדבר י-לה), פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות [להבדילה מן הסמוכות לה] מלמעלה ולמטה [בתחלה ובסוף ויהי בנסוע הארון], לומר שאין זה מקומה [שאינה ראויה לכאן, דלאו בהליכות מסעות משתעי לעיל מינה, אלא בדגלים היתה ראויה ליכתב, בפרשת במדבר סיני]. רבי אומר לא מן השם הוא זה [לא זה השם של טעמי הסימניות, דמקומה הוא דפרשה זו בתחלת מסע שנסעו מהר סיני איירי, כדכתיב לעיל מיניה ויהי בחדש השני בשנה השנית בעשרים לחדש נעלה הענן וגו'], אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו וכו'. רבי שמעון בן גמליאל אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן, כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה ע"כ.

קול רנה וישועה באה לי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבה והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה בהכנסת נכדו היקר הב' משה מרדכי צבי נ"ו בן הרה"ג רבי יואל הלברשטאם שליט"א לעול התורה והמצוות למז"ט יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

אבן זו וכ"ה על אבן זו ע"ש. אם כן אותיותיהם של השבטים הם חמשים. וכיון שבפרשה זו יש אחיזה להשבטים ויוצא חלציהם, על כן הם מוקפים באות נו"ן, לרמז על מספר אותיותיהם של השבטים. – ועל כן גם למאן דאמר שפרשה זו באה להפסיק בין פורענות לפורענות, הרי בעת פורענות אנו מתפללים בזכות אבות ואמהות והשבטים (פזמון ה' ה'), על כן הטילו בין הפורענות פרשה זו שיש בה זכיותיהן, כדי שזכותם תעכב את הפורעניות.

ובזה נבוא אל המכוון, כי הם ידעו שבשבעים נפש תהא הירידה לגלות מצרים, וכעת הגיע תחלת זמן ירידתם, ובאמת אין בהם רק ס"ז נפשות, רק כאשר יכללו בהם יוסף ושני בניו או יתמלא המספר של שבעים נפש. ואם כן מזה ראייה שהוא יוסף אחיהם, כי הוא ובניו אתו ישלמו המספר. ועל כן אמר להם והנה 'עיניכם' רואות, אתם רואים כעת המספר של 'עין' שזה נשלם רק עמי, וגם 'פי' המדבר אליכם, אנכי עם שני בני יחד נשלם גם מספר ה'פה' שצריכין לפרשת ויהי בנסוע של ירידת מצרים, ועל כן מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו וגו' רדה אלי.

*

והנה בתורת משה (רא.) כתב, במה שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו (מה-כו). מה דנקט דוקא עגלות ולא מרכבות או שם דבר אחר. כי רצה לרמוז לו ע'גלות, דכל הגליות של ישראל הוא בגדר ע', גלות של מצרים בע' נפש דהיינו בנפש, גלות בבל היא ע' שנה דהיינו בזמן, וגלות אחרון היא ע' במקום, דהיינו בין ע' אומות ע"כ. ויש לומר בזה רמז מוסר, כי בכניסתם לארץ נצטוו ישראל, לא תחיה כל נשמה וגו', למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם אשר עשו לאלהיהם (דברים כ-טז), והיינו שכאשר ישראל יראו לפני עיניהם התועבות שהם עושים, האדם נשפע מזה, לאמור איכה יעבדו הגויים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם אני (שם יב-ל). ועל כן הזהירנו הכתוב (ויקרא יח-ג) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה', וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו, כי כן היא מטבע הדברים, ויתערבו

ששים רבוא אותיות של תורה, כדכתיב (תהלים יט-ח) תורת ד' תמימה משיבת נפש, ולכך כשחסר אות היא פסולה. והנה כשירדו ישראל מצרים היו שבעים נפש (מו-כו), מלבד יעקב ושני יעקב שהיו בלהה וזלפה, וגם נשי בני יעקב שהיו שנים עשר, והוי יחד בשעת ירידתם למצרים פ"ה במכוון. על כן אתי שפיר, דכדי להיות ספר תורה כשירה בעיני ששים רבוא דוקא כמנין בני ישראל כשיצאו ממצרים, אבל לענין שיהיה בו איזה קדושה, בעינין לכל הפחות פ"ה אותיות כפי מספר בני ישראל בשעה שירדו למצרים, ואם אין בו אפילו פ"ה אותיות אין בו שום קדושה כלל, עיין עוד שם.

ומעתה יש להוסיף ולומר, דפרשת ויהי בנסוע שיש בה פ"ה אותיות, בהם יש אחיזה לפ"ה נפש שירדו למצרים, שהן יעקב ואמהות והשבטים ואמותיהן של בניהם, אשר מספרם עולה פ"ה נפש. [והגם כי בהששים רבוא אותיות לתורה יש רק אנשים זכרים מבין עשרים ועד ששים יוצאי מצרים, מכל מקום בודאי שגם נשותיהם של ישראל, בית יעקב עם טפם הקטנים יש להם באיזה אופן אחיזה באותיות התורה]. והם נכללים בפרשת ויהי בנסוע דייקא, הרומזת על נסיעתם וירידתם להגלות, וכיון שמהם נשתלשלו הששים רבוא נפש, שהם אותיות כל התורה, הרי הם השורש, ושאר אותיות התורה הם הענפים היוצאים ממנה. על כן ספר ויהי בנסוע ספר 'חשוב' העולה על כולם, אשר תמיד השורש היא העיקר לגבי הפירות והענפים שיוצאים ממנה.

וכיון שבהם נתקיים הכתוב (דברים י-כב) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, ועתה שמך ה' אלקיך ככוכבי השמים לרוב, וכמו שבירך אותם יעקב וידגו לרוב בקרב הארץ (מה-טז), ופירש רש"י כדגים הללו שפרים ורבים ע"ש. על כן הם מוקפים בסימניות של נו"ן, שפירושו דגים, כי הנפשות שיש להם אחיזה בפרשה זו, הם הם הדגים שמהם פרה ורבה הכלל ישראל, שהם כוללים אותיות כל התורה כולה.

וכמו כן נרמז בהנו"ן מה דאיתא בגמרא (סוטה לו.) דעל אבני האפוד היו כתובים שמות השבטים, כ"ה על

(ב"ר צט-ג) שהברכה זו רומזת שיבנה המקדש בחלקו, מה הזאב הזה חוטף ואוכל, כך היה המזבח חוטף את הקרבנות, בבקר יאכל עד, את הכבש האחד תעשה בבקר (במדבר כח-ד), ולערב יחלק שלל, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים ע"ש. ומצינו בגמרא (סוכה נו:) שאמרה, לוקוס (זאב) עד מתי אתה מכלה ממונם של ישראל. ובמהרש"א (שם) שזה משום שהמזבח אוכל כבשים כמו זאב ע"כ. ואמרו (זבחים נג:) דהמזבח בקרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד, לפי שלא היתה בחלקו של טורף [בנימין], דמזבח אוכל בחלקו של יהודה אמה ע"כ.

ויש לומר עוד, כי מצינו בקרבנות שסגולתן להכניע ולהעביר שונאי ישראל, האומות העומדות עלינו. ופרי החג שבעים הם, כנגד שבעים אומות, שמתמעטים והולכים, סימן כליה היא להם (רש"י במדבר כט-יח). ומה הזאב טורף, כך המזבח טורף ומכלה העומדים עלינו. והנה אמרו (ב"ר עג-י) מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל ע"ש. ועל כן היה המקדש תמיד בחלקו של בני רחל, כי הם בכחם להכניע את עשו. ולכן כאשר ראה יעקב שחיה רעה אכלתהו ליוסף, אם כן לא יהיה עוד המקדש בחלקו, ויהא הכל רק בחלקו של בנימין, ועל כן אמר 'טרף טרף יוסף', שהטורף זה בנימין, טרף מעתה גם משכן שילה שהיתה צריכה להיות בחלקו של יוסף.

*

ומכל מקום עיקר מקום המקדש היה תמיד בחלקו של בנימין, שאיתא במדרש (הובא בשל"ה פ' מקץ אות כ"ג, ועיין בתרגום שני אסתר ג-ג) דזוהו בשביל שכל השבטים השתחוו לעשו כאשר נפגש עמו יעקב חוץ מבנימין, לכן זכה שהמקדש נבנה בחלקו. ואיתא במדרש (הובא בתורה שלמה שם) על הפסוק ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה (אסתר ג-ב), שאמר המן למרדכי, הלא מצינו שאבותיך השתחוו לאבותינו שנאמר (בראשית לג-ג) וישתחו ארצה שבע פעמים. אמר לו, בנימין אבי במעי אמו היה ולא השתחוה, ואני בן בנו שנאמר (שם ב-ה) איש ימיני, וכשם שלא כרע אבי כך לא אכרע לך ע"כ.

וזוהו שחשש יעקב לשלוח את בנימין למצרים, כי יצטרך להשתחוות שם לאדוני הארץ, ויתבטל חשיבותו

בגויים וילמדו מעשיהם (תהלים קו-לה). על כן בא הרמז בתחלת הגלות שירדו בעי"ן נפש, שיהיו נזהרים בהעין רואה והלב חומד, להסתכל במה שהאומות עוסקים, אלא לעצום העין מראות ברעה. וגם תחלת הירידה היה בפ"ה נפש (ביחד עם יעקב והאמהות), להורות שבראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קידושין ל:), שאין לנו שום תרופה אחרת נגד היצר שבגלות רק בפה, קול תורה ותפלה, לנצל כל שעה פנוי לתורה, ולהרבות בתפלה על סיעתא דשמיא שינצל ימי חייו לתורה ועבודה.

*

ואמר הכתוב, ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך, ובנימין בכה על צואריו (מה-ד). וברש"י ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך, על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב, ובנימין בכה על צואריו, על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב (מגילה טז:) ע"כ. והיא פליאה מה שהעלו כעת על דעתם את המקדש וחורבנו. ובחתם סופר (רכב:) הקשה עוד, הא זה היה בשבת, דהא טבוח טבח והכין (מג-טז), היה בערב שבת (ב"ר צב-ד). ואם כן הבקר אור והאנשים שלחו וגו' היה בשבת, ואיך בכו הוא ובנימין, הלא לא הותרה בשבת אלא בכיה של דביקות ושמחה (ט"ז א"ח סימן רפח סק"ב) ע"ש.

ונראה בהקדם לבאר מה שאמר יעקב על יוסף, חיה רעה אכלתהו, 'טורף טרף' יוסף (לז-ג). ויש להבין מהו כפל הלשון. וכמו כן נאמר בפרשתנו, ואומר אך 'טורף טרף' ולא ראיתיו עד הנה (מד-כח). ויש לומר כי הנה ידוע שכל הבתי מקדשות היו תמיד בחלקו של בנימין או יוסף, וכמאמרם (זבחים קיח:) בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל, בשילה ובנוב וגבעון ובית עולמים, ובכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר (דברים לג-ב) חופף עליו כל היום, כל חפיפות לא היו אלא בחלקו של בנימין ע"ש. [והיינו שגם במשכן שילה שהיה בחלקו של יוסף, הקדשי קדשים היה בחלקו של בנימין]. ויש להבין למה נבחרו הם מכל שאר שבטי ישראל, שהשכינה היתה בחלקם.

ונראה כי הכתוב אומר (בראשית מט-כו) בנימין זאב יטרף, בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל, ואיתא במדרש

לעכו"ם, תתישב דעתו עליו אשר שפיר יצא ממנו מרדכי הצדיק לגאול את ישראל, על כן כעת דייקא נתן לו חמש חליפות שמלות, שעתיד לצאת ממנו בן שיצא מלפני המלך בחמש לבושי מלכות.

*

ואמר הכתוב שם (אסתר ב-ה) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו' איש יהודי. ובגמרא (שם יב): קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי, וקרי ליה מבנימין אלמא מבנימין קאתי ע"ש. ונראה דהכתוב שם סיים עלה, אשר הגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה וגו' (ב-ו), וכתב בתפארת שלמה (לפורים) דמה משמיענו בזה, הלא כל ישראל גולים היו. אך הנה אמרו רז"ל (מגילה יב.) מפני מה נתחייבו שונאי ישראל כליה, מפני שנהנו מסעודה של אחשורוש. הענין הוא כי אמנם כל איש ישראל מחוייב להיות מיצר ודואג בלבו תמיד על צער גלות השכינה אשר בקרבו, ולא ירהב בנפשו כי טוב לו לאמר שלום עליך נפשי אכול ושתה כו', כי מה לך לאכול ולשתות ולהתענג בדשן נפשך, ואתה אסור בכבלי הגלות, וכביכול הוא אסור בזיקים, ושמו מחולל בגוים זה ח"י מאות שנה. ובזה היה חטא אותו הדור, שנהנו שם מסעודתו של אותו רשע, ושכחו את קלון בית ד' הנתנים בין העכו"ם. אך מרדכי היה נקרא בשם יהודי אשר הגלה עם הגולה כו', כי היה תמיד דואג ומיצר ונאנח על הגולה, וזה אשר היה תמיד עם הגולה עם יכניה וכו' ע"כ. והנה המקדש היה בחלקו של בנימין, אך חלק ממנה היה גם בחלקו של יהודה וכנ"ל. ומרדכי הצדיק היה איש יהודי ואיש ימיני, אחוז תמיד במחשבתו במקדש ה' שהיה בחלקם של שני שבטים אלו, ולא הסיח דעתו מחורבן בית מקדשינו, גם בהיותו יושב בשלוח תחת ממשלת אחשורוש.

המיוחדת שיש לו, שלא השתחוה לעכו"ם [ענין תורת משה בפרשתנו רב.], ואם כן גם חלקו של בנימין יפגם מלהיות עליו בית ה'. אמנם כעת שנתודע יוסף לאחיו, כי עוד יוסף חי וכי הוא מושל במצרים, אם כן נתיישרה דעתם, כי שפיר יהיה עוד משכן שילה בחלקו של יוסף, ושאר המקדשים בחלקו של בנימין. על כן מרוב השמחה שלא נפגם מקום המקדש, ויפול על צוארי בנימין, ובנימין בכה השתי מקדשות שפיר יובנו בחלקו של בנימין, ובנימין בכה על צואריו, שיהא משכן שילה בחלקו של יוסף. [ועיין עוד בשמן ראש ח"י פ' ויגש שני].

*

ובזה יתבאר מה שאמר הכתוב, לכלם נתן לאיש חליפות שמלות, ולבנימין נתן וכו', וחמש חליפות שמלות (מה-כב), ואמרו חז"ל (מגילה טז.) אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק [לעבד נמכר יוסף על ידי קנאת אחיו], יכשל בו, דאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. אמר רבי בנימין בר יפת רמו רמו לו, שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר (אסתר ח-טו) ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת וגו' ע"כ. והיא פליאה שהוצרך לרמו זה לבנימין תיכף בשעה שנפגשו יחד, וכי לא היה יכול להודיע זאת כאשר יבואו חזרה למצרים. אך הנה תשועתן של ישראל בימי המן היה על ידי מרדכי אשר לא יכרע ולא ישתחוה. וכח זה בא לו משום שהוא איש ימיני, משבט בנימין, שאבותיו גם כן לא השתחוו לעשו וכנ"ל. אבל כעת שבא בנימין למצרים והוצרך להשתחוות לאדון הארץ, חלשה דעתו של בנימין, כי לא ישתלשל ממנו עוד ישועתן של ישראל על ידי מרדכי, שגם הוא יכרע וישתחוה להמן. אבל כעת שהודיע לו אני יוסף, אם כן לא השתחוה בנימין

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יצחק אויש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' יושע הערש גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' משה יעקב לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' דוב ברילל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב
מוה"ר ר' יואל אלהן גאלדבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' ראובן לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' אברהם טענענבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' משה לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות

